

Remissvar 25-09-01
Diarienummer Ju2025/01157
Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
103 33 Stockholm

Riksförbundet Unizons yttrande över utkastet till lagrådsremiss *En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld*

Riksförbundet Unizon organiserar mer än 140 kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer. Samtliga medlemsorganisationer är idéburna och icke-vinstdrivna. Tillsammans arbetar Unizon för ett jämställt samhälle fritt från våld genom att erbjuda stöd och skydd, förebyggande arbete och politiskt påverkansarbete utifrån kunskap om hur kön, genus, makt och våld samverkar. Våld mot kvinnor och barn är den yttersta konsekvensen av ett ojämnt samhälle och det är mot bakgrund av detta som betänkandet har granskats.

Unizon har tagit del av utkastet till lagrådsremiss som utgår från tidigare DS 2022:18. I lagrådsremissen föreslås att ett nytt brott ska införas i brottsbalken, med beteckningen psykiskt våld. Regleringen innebär att det blir straffbart att upprepat utsätta en annan person för kränkningar i form av förolämpningar, otillbörliga hot, otillbörligt tvång eller otillbörlig övervakning, om kränkningarna sammantagna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

Unizon vidhåller sina tidigare synpunkter som framförts i yttrandet över DS 2022:39 Straffansvar för psykiskt våld där vi anser att gällande lagstiftning bör tillämpas i större omfattning. Grevio har vid sin granskning konstaterat att svensk lagstiftning redan idag uppfyller Istanbulkonventionens krav avseende psykiskt våld.

Det finns dock fördelar med en särskild brottsbeteckning angående psykiskt våld eftersom lagen om grov kvinnofridskränkning och andra rubriceringar vid upprepade tillfällen har visat sig otillräckliga vid rättstillämpningen. Det psykiska våldet ingår ofta som ett led i andra typer av kränkningar, och pågår ofta under lång tid, men det tas inte tillräckligt hänsyn till detta varken vid utredningen av brotten eller i domstol. I och med ny lagstiftning, och därmed ny praxis, skulle fler gärningar kunna definieras som psykiskt våld och innebära att psykiskt våld får en tydligare definition. Fler kränkningar av självkänsla och livsutrymme skulle då kriminaliseras.

Om ett nytt brott om psykiskt våld ska ha av lagstiftaren avsedd effekt så krävs dock en kompetenshöjning i hela rättskedjan om hur kön, genus, makt och våld påverkar kvinnor och män på olika sätt i ett samhälle som inte är jämställt. Hänsyn behöver även tas till att det psykiska våldet har långtgående konsekvenser för brottsoffret, även om det inte förekommit fysisk, sexuellt eller annat våld samtidigt. Många våldsutsatta kvinnor och barn vittnar om att de psykiska kränkningarna har allvarliga konsekvenser för den psykiska hälsan och livskvaliteten under lång tid.

En nackdel med en egen straffbestämmelse för psykiskt våld är att den riskerar att missbrukas av en gärningsman och användas som en ursäkt för att utöva fysiskt våld, eller att den kan användas i så kallade motanmälningar vid tvistemål. Det kommer också att finnas bevissvårigheter och svåra gränsdragningssituationer till fridskränkningssbrotten och brott som rör hedersrelaterat våld och förtryck.

Detta yttrande har beslutats av Olga Persson, ordförande Unizon. I ärendets slutliga handläggning har Åsa Witkowski, sakkunnig kvinnofrid, varit föredragande.

Stockholm 2025-09-01

Olga Persson
Ordförande Unizon